

Årsberetning 2021

Lillomarkas Venner

Fra kulturlandskapsprisutdelingen på Hestejordeneprojektet 17. oktober 2021. Foto: Elin Langsholt og Torgeir Skovdal

Vedtatt av styret 24.2.2022

Medlemmer

Lillomarkas Venner har 581 registrerte medlemmer. 461, altså 80%, betalte kontingent i 2021. 26 medlemmer meldte seg inn, men noen meldte seg også ut. På grunn av pandemien ble, i likhet med 2020, også 2021 et år med svært begrenset aktivitetsnivå for oss. Bare **3** arrangementer er gjennomført i løpet av året, og årsmøtet foregikk digitalt. Turer og arrangementer er fine rekrutteringsarenaer for oss, så lav aktivitet er uheldig for synligheten til organisasjonen, for rekrutteringen og for kontingentinnbetalingen.

Pandemi eller ei, styret har arbeidet jevnt og trutt med mange saker. Vi har alltid et potensiale til å bli bedre på å informere om disse sakene på nettet, noe som ville gitt økt bevissthet om vår aktivitet.

Foruten et 20-talls foreninger, utgjøres medlemsmassen av omtrent en fjerdedel familier og resten enkeltmedlemmer. Medlemstallet representerer derfor en betydelig større medlemsmasse.

Styremedlemmer og tillitsvalgte

Etter valg på årsmøtet 26. mai 2021 har styret bestått av:

Styremedlemmer: Tore Faller, Gitte Flemming, Eva Hermstad, Ulrike Jüse, Elin Langsholt (sekretær), Grethe Marstein, Håvard Pedersen og Unni Pedersen

Varamedlemmer: Frode O. Hansen, Rolv Norum og Heidi Trøen

Styret har ikke hatt noen styreleder, og ingen nestleder.

Kasserer: Gro Evensen

Revisor: Britt Lindhart, vara: Siv Moen

Valgkomite: Erik Grønvold og Kirsten Berrum

Styremøter

Det har vært avholdt 10 styremøter i 2021. Første halvår ble møtene holdt digitalt, med unntak av et utemøte, der vi kombinerte styremøte med en tur i Lillomarka. De fire møtene vi hadde i høst ble holdt i bydel Groruds lokaler i Grorudveien 3.

I mangel av styreleder har styret hatt en flat struktur, og styrets medlemmer har fordelt ansvaret for de forskjellige sakene seg imellom.

Styremøte ved tuftene av gamle Evensetra mai 2021. Foto: Håvard Pedersen.

Årsmøtet

Årsmøtedato ble satt langt utpå våren, 26.

mai, i håp om at smittevernreglene ville tillate møter og samlinger etter hvert. Det viste seg likevel ikke tilrådelig å arrangere et fysisk årsmøte, så det ble holdt digitalt. En teknisk konsulent ble leid inn for å sikre at gjennomføringen skulle skje mest mulig problemfritt. Årsmøteprotokollen ligger her:

http://www.lillomarkasvenner.no/lillomar/Arsmoteprotokoll_2021.pdf

FN har bestemt at 2021 – 2030 skal være verdens tiår for restaurering av økosystemer. Bymiljøetaten har gjort flere tiltak i Lillomarka for å bringe myrer nærmere naturtilstand, og dette var en god anledning for å invitere Bjørnar Johansen fra Bymiljøetaten til å fortelle om myrrestaurering i Lillomarka.

Økonomiske tilskudd

I 2021 mottok vi følgende tilskudd:

Bymiljøetaten i Oslo, tilskudd til friluftsliv- og naturvernorganisasjoner, til driftstøtte og gjennomføring av turer/arrangementer: kr. 20 000.

Miljødirektoratet formidler støtte via fylkeskommunene til blant annet friluftslivstiltak. Via Oslo fikk vi kr. 5 000 i friske midler pluss at vi fikk overført kr 3222 fra 2020, som sto ubrukt på grunn av lav aktivitet i pandemiåret. Via Viken fikk vi kr. 10 000 i friske midler pluss kr. 6405 overført fra 2020. Disse midlene var bevilget til turer i henholdsvis Oslo og Nittedal. På tross av lavere turaktivitet enn planlagt ble midlene brukt opp.

Bydel Grorud bevilget kr. 9000 fra potten med kultur- og frivillighetsmidler til drift av Hestejordeneprosjektet, og bydel Bjerke bevilget kr. 16 000 i «grønne midler» til kvistkvern og gjerdemateriell til Hestejordeneprosjektet.

Vi fikk kompensert kr 9326 for momsutgifter i 2021.

Vi mottok kr. 9094 i grasrotandel i 2021.

SAKER BEHANDLET I 2021

Bøker

Det er fortsatt mulig å sikre seg et eksemplar av jubileumsboka vår, «Leve Lillomarka» på hjemmesiden: <http://lillomarkasvenner.no/2020/09/13/lillomarkas-venner-er-50-ar-og-gir-ut-jubileumsbok/> . Boka nærmer seg utsolgt.

Lillomarkas Venner bevilget et tilskudd til en ny markabok, som ble gitt ut i 2021, Håkon Breivik Myhr sin bok "Gjennom Oslomarka med ildsjeler. Fra hytte til hytte". Lillomarka er representert med to turer og tre ildsjeler og kjentmenn, Håvard Pedersen, Egil Bendiksen og Ståle Pinslie. Vi arrangerte en litteraturkveld i høst der denne boka og en annen av årets markabøker, romanen «Marka» av Tove Braathen, ble presentert.

Kulturlandskapsprisen 2021 til kulturlandskapet Hestejordene!

Vårt flotte kulturlandskap, Hestejordene, som ligger mellom Rødtvet og Linderud, ble i 2021 beæret med kulturlandskapsprisen fra de tre samarbeidende kommunene Lørenskog, Oslo og Rælingen. Prisen gikk til skjøtselssamarbeidet Hestejordeneprosjektet, som siden årtusenskiftet har organisert beiting, ryddet og drevet småhogst på Hestejordene. Nå er det Lillomarkas Venner, Sandås vel og Alna ridesenter som driver skjøtselen. Grunneier er Forsvarsbygg, og vi har en tiårig avtale med dem, som gir oss rett til å sette opp husdyrgjerde, ansvaret for tilsyn og vedlikehold av gjerdet og for å rydde gjerdetraseen. Det er stiftelsen Alna ridesenter som bruker beitearealene til sine hester. Hovedtyngden av hestene kommer rundt sankthans, etter rideskoleslutt.

Prisen ble utdelt med stor festivitas og ordfører til stede i finværet på Hestejordene i oktober. Den består, foruten heder og ære, av kr. 20 000, et diplom og en vandrepokal i form av en snidel eller lauvkniv. Slike lauvkniver ble brukt som en liten øks til å kappe kvist av løvtrær. Kvisten ble brukt til vinterfôr for husdyr. Den ble også brukt til å flegge av bark rundt stammen på løvtrær slik at de skulle tørke ut før de ble felt. Slik ringbarking er en teknikk vi har brukt på Hestejordene for å fjerne bl.a. osp uten at de skyter rotkudd innover jordet. Ta en tur til kafé Steinbra og kikk på vandrepokalen, som henger på utstilling der.

Kulturlandskapsprisen har som formål å berømme en spesiell innsats eller et spesielt engasjement for kulturlandskapet i kommunene. Hestejordeneprosjektet berømmes for samarbeidet mellom organisasjonene og for bevaring av kulturlandskapet på beiteområdene i Groruddalen.

Velkommen til å være med på gjerdesjauing eller annen skjøtsel på Hestejordene. Invitasjoner kommer på hjemmesiden og facebook.

Hestejordene. Foto: Torgeir Skovdahl

Grefsenåsen

Som i de siste årene har vi også i hele 2021 jobbet intensivt med saken som gjelder utarbeidelsen av reguleringsplan for alpinanlegget i Grefsenåsen. Området er i dag uregulert og ligger innenfor marka. Slalåmanlegget eies av Oslo skisenter som leier grunnen av kommunen. Både bakkene og det tekniske anlegg har behov for noe oppgradering til å sikre videre drift og derfor er en regulering helt nødvendig. Utfordringen er at i planforslaget Multiconsult har tegnet opp i samarbeid med Bymiljøetaten er svært omfattende og gir rom for store utvidelser som vil gå på bekostning av viktige naturverdier og redusere områdene som per i dag er brukt til et variert friluftsliv.

LV er positiv til en oppgradering av anlegget innenfor nåværende areal, men vi jobber for at reguleringsplanen tar tilstrekkelig hensyn til alle andre brukergrupper. Naturvernforbundet Oslo og Akershus, Naturvernforbundet Groruddalen samt lokale krefter er opptatt av det samme, og vi har derfor laget en lokal aksjonsgruppe hvor LVs styre har tre representanter. (Ulrike, Grete og Håvard).

Spesielt fokus har vi hatt på å sikre turvei-/skiløypeforbindelsen mellom Akebakkeskogen/Grefsen/Lofthus og videre inn i marka og vern av eventyrskogen inkludert Haralds hytte.

Fra Grefsenkleiva. Foto: Ulrike Jüse.

Aksjonsgruppa har hatt jevnlige møter, skrevet mange avisinnlegg, hengt opp banner, har hatt samtaler og møter med politikere og driver en informasjonsside på facebook «Bevar skogen i Grefsenåsen». Vår største utfordring er at Bymiljøetaten, som står ansvarlig for utarbeidelsen av reguleringsplanen, kun synes å vise interesse for anleggets eier og idrettens interesser.

Et stort pluss for oss er at vårt medlem, Magne Lindholm, har nedlagt et betydelig arbeide i å analysere alle de mange detaljene i både planforslaget og selve prosessen, og beskrevet dette i stadig oppgraderte rapporter på sin hjemmeside. Dette har blitt et svært nyttig «verktøy» for aksjonsgruppa, og Magne har representert LV både ved befaring med kultur- og idrettsbyråden og på flere andre møter.

Til tross for at arbeidet med reguleringsplanen pågår har det vært flere ulovlige hendelser i og omkring alpinbakkene i år. Parkeringsplassen ved Trollvannstua har blitt utvidet gjennom oppfylling av masser. Grete har hatt kontakt med Bymiljøetaten med spørsmål om lovligheten av dette, men uten å få svar. I tillegg har vi registrert felling av store trær ved Trollvannskleiva og gravearbeider og store utfyllinger i forbindelse med kabelarbeider som ser ut til å ha ytterligere utvidet nedkjøringen i familiebakken. Vi har konfrontert Bymiljøetaten med utfyllingene i forbindelse med kabelarbeidet, spesielt utfyllingen der blåstien krysser. Bymiljøetaten har svart at de ville kreve noen av utfyllingene fjernet/endret, men intet har så langt skjedd.

Alpinanlegget har i 2021 tatt uvanlig mye vann fra Trollvann under produksjon av kunstsno. Vannspeilet er blitt senket med hele 1,6 meter. Trollvann har lenge blitt brukt som vannkilde til snøproduksjon, til tross for at vannet har et svært lite nedbørsfelt og en lekkasje i bunn. Lillomarkas Venner har dokumentasjon på at NVE i 2007 hadde vedtatt at vannuttak krever konsesjon, noe som Oslo alpinanlegg enda ikke har søkt om. Kravet om konsesjon ble gjentatt i april 2020. Lillomarkas Venner har tipset både NVE og har skrevet i lokalaviser om hendelsen. Trollvann er et lite vann og økosystemet kan påføres store skader ved kraftig nedtapping gjennom hele vinteren. Dessuten er vannet intensivt brukt til friluftsmål til alle årstider. Verdien for friluftslivet er også kraftig redusert ved svært lav vannstand.

Banner ved Grefsenkleiva. Foto: Håvard Pedersen.

Østreheimsveien 28A

Denne eiendommen, også kalt Riddesentertomta etter et havarert tidlige initiativ, ligger utenfor markagrensa, men tett ved utfartsparkeringsplassen nedenfor Grefsenkleiva. Det er foreslått ca. 300 boliger på tomta. Vi er bekymret for at denne bebyggelsen vil genere mer privat parkering på en plass som har liten kapasitet fra før. Derimot er vi positive til at de legger opp til bedre adkomst til marka for fotturister.

Linderudkollen skisenter

Strandsonen er nå rekonstruert, stort sett som den skulle være etter reguleringsplanen, LV sier seg også fornøyd med at søknaden om asfaltering er avslått. LV vil følge med på om det blir foreslått nye inngrep i dette området. Det gjenstår fortsatt en del rehabilitering av vegetasjon i landskapet i selve arenaen.

Ulovlig hogst i Røverkollen naturreservat foretatt av Bymiljøetaten

I slutten av mars oppdaget et styremedlem at det var hogget mange trær innenfor Røverkollen naturreservat, rett ved bebyggelsen i Bergensveien. I utgangspunktet er det kun Statens naturoppsyn (SNO) som har lov til å foreta felling av trær i naturreservater, derfor ble SNO kontaktet med spørsmål om de sto bak hogsten. Det viste seg imidlertid at det var Bymiljøetaten som sto bak trefellingingen. En henvendelse fra nærmeste beboer om ett mulig "risikotre" helt i yttergrensen av naturreservatet hadde endt opp med et tjuetalls felte trær i reservatet.

Dette var tredje gangen Bymiljøetaten sto bak alvorlige hendelser i Lillomarka. Den første hendelsen fra november 2018 dreide seg om flatehogst i et område med naturtype gammel barskog ved Lilloseter. Den andre hendelsen var hogst langs kulturminnet Gamle Gruvevei ved Alunsjøen som i stor grad førte til

Befaring til Røverkollen naturreservat etter hogsten. Foto: Frode O. Hansen

ødeleggelse av kulturminnet. En og samme driftsleder sto ansvarlig for alle disse tre hendelsene. Saken fikk oppslag og omtale i Aftenposten og Akers avis Groruddalen. .

Med unntak av disse hendelsene har ikke Lillomarkas Venner hatt noen innsigelser mot Bymiljøetatens skogsdrift i Lillomarka. For de to første hendelsene klaget vi kun til Bymiljøetaten, men den siste hendelsen i Røverkollen naturreservat viste at Bymiljøetaten ikke hadde vært i stand til å rydde opp i egne rekker. Derfor ble styret enige om å sende brev til etatens overordnede, byrådsavdeling for miljø og samferdsel (MOS). Etter invitasjon fra Lillomarkas Venner ble Naturvernforbundet i Groruddalen med på å signere brevet. I brevet skrev vi bl.a.:

«Når det nå for tredje gang er gjennomført en hogst med alvorlige konsekvenser, nå i form av ødeleggelse av natur i et område med landets strengeste vern, tyder alt på at Bymiljøetaten lider av alvorlige mangler, både når det gjelder rutiner og kontroll med enkelte medarbeidere.»

Vi formulerte også noen punkter med endringer vi mente var nødvendige i Bymiljøetaten, bl.a.:

- *"Rutiner og retningslinjer må ettergås for å finne og rette opp eventuelle mangler*
- *Nødvendig opplæring i lover og regler, og interne retningslinjer og rutiner gjennomføres*
- *Opprydding i organisasjonskulturen slik at driftslederne ikke lenger kan operere fullstendig autonomt, men plikter å forholde seg til retningslinjer og rutiner, samt ved uklare problemstillinger å ta det opp med og informere sin leder*
- *For å sikre at tiltak i Oslo Kommunes skoger ikke fører til ulovligheter i verneområder bør rutinene være slik at det før en hogst alltid dobbeltsjekkes av en annen person*
- *Grove brudd på lover, retningslinjer og rutiner må få konsekvenser for den/de ansvarlige*
- *Bymiljøetaten må lage rutiner/prosedyrer for å lære av feil, og være villige til å gjøre nødvendige interne endringer"*

Alvorlighetsgraden, presseoppslagene og vårt brev ble nok utslagsgivende for at saken ble tatt opp i Bystyret med gode spørsmål til byrådsavdelingen for miljø og samferdsel (MOS). Saken førte til en helt nødvendig prosess mellom MOS og Bymiljøetaten, og internt i Bymiljøetaten, for å få på plass nødvendige forbedringer i etatens interne prosesser og rutiner i forbindelse med det de kaller "småhogst". Når det gjelder Bymiljøetatens årlige hogstplaner, er LV svært fornøyd med informasjonen vi mottar, og det faktum at etaten er åpen for innspill fra oss, med reell mulighet til endringer i planene gjennom saklig dialog med hogstansvarlig. I sitt svar på spørsmålene fra Siavash Mobasheri (bystyrerepresentant fra Rødt) skrev byråden bl.a.:

"For å unngå at hendelser som dette skjer igjen har jeg bedt etaten om å:

- midlertidig stanse all hogst i Lillomarka mens etaten gjennomgår interne rutiner og opplæring av ansatte*
- sette av interne ressurser med kunnskap om naturvern som skal gi råd og følge arbeidet med skogsdrift tett, slik at de best mulig kan ivareta vernet og unngå lignende episoder*
- ta kontakt med Statsforvalteren med sikte på en tettere dialog og mulig medvirkning fra Statsforvalteren i samband med skjøtselsoppdrag i verneområder*
- involvere de frivillige frilufts- og naturorganisasjonene i Oslo i større grad fremover og ha en tett dialog med relevante organisasjoner før etaten gjennomfører tiltak i Marka"*

Disse punktene var i stor grad det Lillomarkas Venner ba om, og så langt vi kjenner til har saken ført til viktige og positive endringer av hvordan slike prosesser foregår internt i Bymiljøetaten. Vi har erfart at Bymiljøetaten har begynt å sende oss god informasjon om ulike planer de har i Lillomarka, enten det gjelder småhogst eller annet. Dette er vi svært fornøyd med. Vi har også fått muntlig informasjon om at det skal ansettes en person som skal følge opp og kvalitetssikre alle prosessene, bl.a. godkjenning av planer og sørge for ryddighet. Før en hogst gjennomføres har vi dessuten fått vite at det aktuelle området skal undersøkes for kulturminner av Byantikvaren. Vi har også forstått det slik at alle ansatte i Skogavdelingen har fått nødvendige verktøy og opplæring, for å sikre at det ikke blir felt trær i områder som er vernet etter naturmangfoldloven, markaloven (verneområder for friluftsliv) eller bevaringsskoger i kommunens egen skog, uten at det er innhentet tillatelse.

Til tross for de nevnte tre alvorlige hendelsene, har LV over mange år hatt et godt og konstruktivt samarbeid med Skogavdelingen i Bymiljøetaten. Når det gjelder den tragiske flatehogsten i deler av nøkkelbiotopen ved Lilloseter, har Lillomarkas Venner fått bekreftelse fra Skogavdelingen om at det skal opprettes et verneområde som erstatning for området som ble hogget. Det ligger vest for Lilloseter og har visstnok større naturverdier enn området som ble hogget. Vi håper å kunne gi mer informasjon om dette i løpet av 2022.

Ulovlig sykling i verneområdene

I årsberetningen for 2020 skrev vi om dette temaet, bl.a. om et brev vi skrev til Statens naturoppsyn (SNO) høsten 2020. Vi omtalte også et uformelt svar fra oppsynsmannen i SNO (januar 2021), der han sier seg enig i våre synspunkter om at det er store utfordringer knyttet til håndheving av forbudet mot sykling utenfor "eksisterende stier" når det hverken finnes et kart over stier som offisielt er definert som eksisterende stier eller er satt opp skilt for de stiene det skal være tillatt å sykle på. SNO hadde observert det samme som oss; mer sykling i både Røverkollen og Lillomarka naturreservat, mange stier hvorav "noen er klart kommet av økt sykkelaktivitet".

SNO videresendte vårt brev til Statsforvalteren fordi det er de som er forvaltningsmyndighet for verneområdene. I februar mottok LV et formelt svar fra Statsforvalteren der de bl.a. skriver:

“Vi ser at formuleringen i Røverkollens verneforskrift § 5 (regulering av ferdsel) bokstav b, som sier at det er tillatt med sykling og ridning på «eksisterende veier og stier», kan føre til forvirring.

....

At retten til å sykle er begrenset til «eksisterende» stier innebærer at det kun er tillatt å sykle på stier som eksisterte før verneforskriften trådte i kraft. Å følge spor eller dyretråkk utenfor disse stiene, og dermed etablere «nye» stier, er forbudt. Når ulovlig sykling fører til at nye stier etableres, blir det vanskeligere for den enkelte å ta stilling til hvor det er tillatt å sykle. Informasjon til syklistene er derfor avgjørende for å unngå en slik uheldig utvikling.

Når det gjelder begrepet «stier» kan dette forstås ulikt alt ettersom hvem som benytter begrepet eller hva som legges i det. I denne sammenheng må begrepet forstås i lys av at verneforskriften § 5 som stiller krav til at «all ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner». Dette tilsier at retten til å sykle på eksisterende stier i verneområdet er begrenset til stier som tåler slitasjen som sykling medfører. Syklister må derfor unngå å sykle på stier gjennom sårbart terreng (myr, tørrberg m.m.).“

Statsforvalterens formuleringer stemmer i stor grad med LVs synspunkter på dette området. Det er imidlertid regelen om at det er tillatt med sykling på “eksisterende stier” som etter vår mening ikke bare skaper forvirring, men som i stor grad er årsaken til at det har oppstått stadig nye sykkelstier som etter hvert er blitt oppfattet som “eksisterende”. Både i Røverkollen og Lillomarka naturreservat begynte det å dukke opp sykkelstier i perioden mellom annonseringen av planene om naturreservat og etableringstidspunktet. Vi har en mistanke om at det er noen i enkelte sykkelmiljøer som har benyttet denne perioden til å lage stier i tråkk som knapt nok kunne kalles stier, slik at de skulle framstå som “eksisterende” på etableringstidspunktet.

Etter at vi mottok brevet fra Statsforvalteren er det enkelte steder satt opp sykling forbudt-skilt med underteksten “Sykling utenfor eksisterende veier og stier er forbudt” i begge naturreservatene. Dette er selvsagt positivt, men dessverre vil underteksten bidra til å “legalisere” de sykkelstiene som opprinnelig ikke var stier. Dessuten ser det fortsatt ut til å dukke opp sykkelstier der det aldri har vært sti tidligere. Det vil antakelig ikke gjøre saken bedre at terreng-el-sykler begynner å bli tatt i bruk.

Statsforvalterens brev avsluttes slik:

“Det er ikke mulig å forby ferdsel uten endringer i verneforskriften. I henhold til Røverkollens verneforskrift § 5 kan Miljødirektoratet av hensyn til verneformålet ved forskrift regulere ferdselen i hele eller deler av naturreservatet. Ved vern av nye naturreservater i Marka skal det mye til for å forby ulike former ferdsel, men vi skal videreformidle problemstillingen til Miljødirektoratet. “

Regelen om at det skal være tillatt å sykle på “eksisterende stier” fører til forringet naturopplevelse for andre brukere, og har så store mangler og utfordringer at verneforskriftene etter vår mening bør endres og harmoniseres med forskriftene for Slattumsrøa naturreservat, der det er et generelt forbud mot sykling.

Helårstraseen Lilloseter – Burås

Arbeidet med denne helårstraseen har pågått i minst 15 år. Tiltaket har både negative og positive sider for allmennhetens bruk og opplevelse av marka. Trasevalg og utforming har vært mye diskutert. LV har hele tiden fulgt opp dette tett og har kommet til at traseen kan aksepteres dersom den anlegges skånsomt nok. I 2013 ga Miljøverndepartementet "tillatelse til igangsetting av planarbeid innenfor markalovens rammer og øvrige bestemmelser". Denne tillatelsen går langt i å vektlegge LV's forutsetninger for aksept. Også Nittedal kommune har godkjent reguleringsplan for traseen. LV er fortsatt bekymret for om traseen vil bli for voldsom i terrenget og er særlig bekymret for trasevalget forbi Sinober der er løypa nå er tenkt lagt utenom tunene til Sinober og Nydalshytta/Fjellvang og ned i myrkanten på vestsiden. Hele strekningen ligger i Nittedal kommune, men er planlagt finansiert av Oslo kommune og

saken har ligget på is i flere år på grunn av manglende finansiering. Nå har Bymiljøetaten fått kostnadene ned fra 11 millioner til foreløpig 8 millioner. Den ligger ifølge byråd for miljø og samferdsel, Sirin Helvin Stav, inne som et prioritert tiltak i "Behovsplan for idrett og friluftsliv 2021-2030". Sørbråten vel fikk høsten 2021 kr. 600 000,- fra Sparebankstiftelsen til denne traseen og planlegger å bruke pengene på strekningen Sinober – Burås. De vil da satse på dugnadsarbeid i 2022 i samarbeid med BYM. Om en dugnadsbasert tilrettelegging vil være mer skånsomt enn et anlegg helt i BYMs regi gjenstår å se. Resten av traseen (Lilloseter-Sinober) er foreløpig ikke lagt inn i budsjettet.

Sykeltraséer i Maridalen landskapsvernområde

Sykelsti ved Langsetløkka. Foto: Håvard Pedersen.

Gjennom hele 2021 har sykkelklubben Rye i samarbeid med Bymiljøetaten jobbet med å få opparbeidet flere sløyfer med sykkelstier langs østsida av Maridalen mellom Langsetløkka i sør og til foten av Vaggesteinsåsen i nord. Sykkelstiene legges hovedsakelig på stier hvor våte eller myke partier blir kavlet med et smalt gruslag oppå, men ellers følges stienes naturlige beliggenhet i terrenget. Rye har vært klar over at et slikt anlegg i et landskapsvernområde, og med mange andre brukere vil oppleves som kontroversielt, og har inntatt et føre-var-prinsipp med aktivt å involvere både oss, Maridalens Venner og Naturvernforbundet Oslo og Akershus i både planer og med flere befaringer i terrenget. Vi opplever at våre synspunkter blir lyttet til og traseene justert i tråd med dette. Siden vi har stilt spørsmål om visse delplaner kan være i strid med vedtektene for Maridalen landskapsvernområde, og Bymiljøetatens grunnlag for å kunne gi dispensasjoner, har vi også involvert Statsforvalteren som nå gjør egne befaringer og vurderinger. Rye har replisert at dette er bra siden de ikke ønsker å bryte noen forskrifter. Rye har også tatt til følge at

Byantikvaren involveres der foreslått sykkelsti følger gamle hesteveier. I denne saken opplever vi derfor Sykkelklubben Rye som et forbilde i å tilpasse sine interesser til andre brukere og hensyn i marka.

Samarbeid med Naturvernforbundet i Nittedal

Over halvparten av Lillomarka ligger i Nittedal kommune og mange av sakene som berører foreningen krever lokalkunnskap om dette området. Valgkomiteen har derfor i lengre tid søkt etter kandidater til styreverv med bostedsadresse Nittedal. Dessverre har søket ikke ført fram så styret har i stedet inngått et nærmere samarbeid med NOAs lokalforening. Dette innebærer bl.a. deltakelse av representanter på hverandres styremøter.

Bjørndalen skianlegg

Skianlegget i Bjørndalen ligger i randsonen av marka, tett inntil grensa ved Skytta i Nittedal. Området er mye brukt til friluftaktiviteter hele året og Gjelleråsen Idrettsforening (GIF) har i lang tid stått for utbygging av skiløyper, parkeringsplass, etablering av treningsapparater (Tuftepark), klubbhus og lagerhall

for utstyr. Arbeidet er ikke basert på en helhetlig plan godkjent av kommunen, men omfatter likevel fjerning av trær, grøf팅 av myra, sprenging og påfyll av masse. Kreosotimpregnerte stokker er lagt ut i myra og lyskastere med svært kraftig ledlys er montert.

Lillomarkas Venner henvendte seg i 2016 til kommunen med spørsmål om inngrepene i terrenget og utbyggingen. Kommunen foretok en inspeksjon av området og kom med en rekke pålegg til utbygger i 2017. Frist for oppfølging var tre år, men ingen av påleggene er fulgt opp og utvidelsen av anlegget fortsetter.

Kommunen har i 2021 forelagt saken for Miljødirektoratet som i en uttalelse nylig uttalte at kommunen ikke har anledning til å pålegge GIF fjerning av stokkene i Bjønndalen. Men, kommunen har likevel anmodet GIF om å lage en langsiktig plan for utskifting, og den vurderer innlemmelse av anlegget i reguleringsplanen for Skytta som skal utarbeides i nær framtid. Lillomarkas Venner er lovet plass på lista over høringsinstanser for planarbeidet.

Bjønndalen bruk

Steinbruddet ved markagrensa på Slattum i Nittedal, eies av Feiring AS som produserer bl.a. pukk og sand av den sjeldne og slitesterke rombeporfyren. Steinsorten finnes bare tre steder i verden; Antarktis, Kilimanjaro og Oslofeltet.

Feiring ønsker å sikre fremtidig utvinning ved å få etablert en såkalt hensynsone innover i marka vest for bruddet. Lillomarkas Venner protesterte da forslaget ble kjent under behandlingen av kommuneplanen 2019-2030. Nittedal kommune samtykket da til utvidelsen, men Klima- og miljødepartementet satte heldigvis foten ned.

Aktiviteten i steinbruddet er stor og medfører både støy og rystelser innover i marka. Nylig ble det kjent at Feiring AS har inngått en stor kontrakt med Skedsmo Sement som vil innebære ytterligere sprenging, steinknusing og uttransport ved markagrensa.

Rommiskogen. Bygging av natursti

Ifølge Byutvikling- og miljøplanen for bydel Grorud som ble vedtatt i november 2021, kan det ligge et betydelig potensial for bygging av boliger mellom Romsås og Grorud senter og langs Trondheimsveien opp mot Bånkall, inklusive Rommi skog. Denne formuleringen i planens punkt 6 hadde Lillomarkas Venner protestert mot i sitt innspill til planarbeidet i august 2020 der vi skrev følgende:

"Lillomarkas venner er svært opptatt av at grønne lunger og traseer inn til marka finnes lett tilgjengelig der folk bor. Området mellom Grorud og Romsås langs Romsåsveien omfatter nedre del av Ravnkollen. Her finnes i dag en unik merket rute gjennom skogsterreng direkte fra området Grorud senter til Ravnkollen og videre til Røverkollen (naturreservat). Området Ravnkollen har bålplasser for vinterbruk, lett tilgjengelige stier og en fantastisk utsikt over Oslo. Dette er spesielle områder i Lillomarka som benyttes aktivt av beboere i nærheten. Vi går sterkt imot utbygging her, og foreslår isteden at bydelen tar en aktiv rolle for å utvide Røverkollen naturreservat med et friluftreservat nedover Ravnkollryggen.

Området mellom Romsås og riksvei 4 og forlengelsen nordøstover (Bånkallia) ligger i byggesonen. Vi har i flere år jobba for at den delen av dette området som ikke allerede er bebygget må inn i marka, eller vernes på annen måte. I Bånkallia er det registrert flere viktige naturtyper, og Miljødirektoratets naturbase viser at Bånkallia er et område med arter av stor og særlig stor forvaltningsinteresse, både lokalt, regionalt og nasjonalt verneverdige naturtyper finnes her. Området er rikt på kulturminner, i tillegg til at det er et svært viktig område for friluftsliv og naturopplevelser og en viktig innfartsåre til marka. I vår tid, da presset på artsmangfoldet er enormt, noe som er godt dokumentert, vil det være et forvaltningsmessig svik å bygge ned disse verdiene. Det bør være en obligatorisk øvelse å sjekke Naturbase (Miljødirektoratets oversikt

over biologisk verdifulle områder) før forslag om arealdisponering legges fram, for å unngå uforsvarlige forslag.”

Bydel Grorud har ikke informert verken Rommen Vel eller Lillomarkas Venner om vedtaket av planen og saken er ikke registrert i bydelens arkivsystem. På vår etterlysning av saken har bydelen kun oversendt et planutkast og uttalt at dette ble vedtatt. Vi vil forfølge saken og kreve den formelt vedtatte planen samt referat fra behandlingen som viser de politiske partienes innstilling i saken.

Utsikt fra Årvollåsen

Flere har etterlyst vedlikehold av utsiktspunktene i marka. Vi henvendte oss til Bymiljøetaten og oppmuntret til litt tynning på Årvollåsen med formål å forbedre utsikten. En av Bymiljøetatens oppgaver er å vedlikeholde slike utsiktspunkter, og vår henvendelse er notert.

Skiløypa langs kruttveien

Kruttveien er skogsveien og lysløypa som fører fra Tonsenhagen skole og innover i Lillomarka. På det første stykket er også veien adkomstvei for Oslo Vann- og avløp sitt vannmagasin i Årvollåsen, og dermed brøytes om vinteren. Lillomarkas Venner har fått henvendelser med spørsmål om det kan legges ei skiløype parallelt med veien på den aktuelle strekningen, og ba Bymiljøetaten se på en løsning for dette, spesielt med tanke på strekningen fra bommen til vannmagasinet. Dette viser seg å være en utfordring å få til, dels på grunn av at det ligger en naturtype inntil veien langs deler av strekket, og dels fordi det er vanskelig å kombinere med brøyting. Etaten lovet imidlertid å prøve å finne en løsning, og vinteren 2021/2022 har det eksistert en smal, men brukbar, skiløype langs brøytestrekket.

Navnesak på høring: naturnavn i Apalløkka og Ammerudskogen

Som mange markabrukere har registrert, så finner vi både vann og steder i Lillomarka hvor navnet skifter ut ifra hvilket kart vi bruker. (For noen år tilbake ga Oslo kommune ut et tosidig friluftskart hvor det trivelige badetjernet ved Appalløkka het Vesletjern på den ene siden og Lilletjern på den andre!). Mest strid har det stått om Lillomarkas største innsjø, Alunsjøen, - eller er det Alnsjøen? Sammen med Groruddalen Historielag har LV for litt tid tilbake reist offentlig navnesak for å få ryddet opp i flere av disse doble navnene. For vår del er vi ikke i tvil om at sjøen må få den varianten som alltid har stått sterkt både lokalt og tradisjonelt, nemlig Alunsjøen. Saken var til høring i 2021, og vi vil ventelig få svaret i 2022.

Kulturminner i Oslo kommunes skoger

Hvem skulle ha trodd at Lillomarka har så enormt mye historie å by på? Også i 2021 ble det gjort mange spennende oppdagelser, som eksempelvis at Evenseter er blitt lokalisert. Vi har alliert oss med vårt medlem Kim Steinar Kjærner-Strømberg som er svært dyktig på søking med metalldetektor, og som har de nødvendige tillatelsene i orden. Det er gjort funn som viser betydelig aktivitet i Lillomarka helt tilbake til jern- og middelalderen.

Den store utfordringen er mangel på god oppfølging fra Byantikvaren, som selvsagt må kvalitetssikre de funnene som gjøres. Siden dette først og fremst beror på ressursmangel, har vårt styremedlem Håvard Pedersen tatt initiativ til en bekymringsmelding til Oslos politiske ledelse. 14 organisasjoner, lag og foreninger har undertegnet bekymringsmeldingen. Naturvernforbundet Oslo og Akershus har tatt initiativ til å få et møte ordføreren, og saken blir fulgt opp videre i 2022.

Håvard varslet Byantikvaren og Bymiljøetaten om at det ble det ødelagt en fredet fangstgrop under veiarbeid ved Storhaug. Skaden ble straks forsøkt utbedret av Bymiljøetaten, men ikke på forskriftsmessig

vis. Byantikvaren følger opp saken. Et ønske fra LV om å få fangstgropa fullrestaurert og skiltet har foreløpig ikke avstedkommet noe svar.

Ifølge nye retningslinjer: før en hogst foretas innen Oslo kommune, så skal det aktuelle området undersøkes for kulturminner av byantikvaren. Dette er bra, men siden Byantikvarens folk ikke bruker metalldetektor i dette arbeidet, står antikvariske gjenstander skjult nede i bakken fortsatt å stå i fare for å bli ødelagt av skogsmaskiner.

Myrrestaurering

Grisputten etter restaurering. Foto Håvard Pedersen.

Bymiljøetaten har gjennomført et omfattende arbeid med myrrestaurering i Lillomarka de siste åra. Formålet med restaureringen er bl.a. å tilbakeføre myra til naturtilstand, etter mye grøfting, torvuttak og planting i etterkrigstida, og på den måten berike turopplevelsen med et mer variert og åpent skogbilde, sørge for en bedre økologisk tilstand med et rikt artsmangfold og dessuten bedre karbonlagringsevnen over arealet. Tiltakene som er gjort er å tette grøfter og fjerne vegetasjon på myra. Når dreneringseffekten av gamle grøfter opphører, vil ikke lenger torvmosen bli brutt ned og ny torv kan dannes. Det brukes store maskiner til dette arbeidet, og flere har erfart at stier og turveier har båret preg av anleggsarbeidet underveis. Det ser rotete ut en periode, men stående og liggende død ved er viktig for artsmangfoldet og kulpene som dannes når myra ikke lenger dreneres er tilholdssteder for bl.a. amfibier. Dette er langsiktig arbeid, og terrenget gror til og sårene heles etter hvert.

Prosjektene i Lillomarka startet opp med Setertjernmyra i 2019, og etter hvert har terrenget åpnet seg opp både på Evensetermyra, Grisputten, Stormåsan og Tryggdalsmåsan. Bymiljøetaten har invitert

organisasjonene med på befaringer underveis, og kommende sesong håper vi å invitere publikum med på myrtur, en fin anledning til å luften meninger om myrrestaurering og komme med spørsmål.

Bymiljøetatens arbeid med myrrestaurering var tema på årsmøtet vårt i 2021. Bjørnar Johansen orienterte, og presentasjonen hans kan du lese her:

http://www.lillomarkasvenner.no/myr/myrpresentasjon_BYM_Bjornar_Johansson_2021.pdf

TURER OG AKTIVITETER 2021

11. mai: Gjerdesjauing på Hestejordene

14. juni: Mer gjerdesjauing på Hestejordene

7. september (i friluftslivets uke): Den planlagte soppturen på Slattum i samarbeid med Romerike sopp- og nyttevekstforening ble avlyst på grunn av lite sopp.

25. september: besøk på Sørskogen. Atle Sørskogen fortalte om livet i marka. Møtet ble arrangert ute, 72 personer møtte opp.

En solfylt søndag på Sørskogen. Atle Sørskogen fortalte om livet i marka. Foto: Grete Marstein.

17. oktober: familietur til Røverkollen. Turleder: Håvard Pedersen. Arrangement i samarbeid med NOA. 32 personer deltok, mange av dem barn.

17. oktober: Utdeling av kulturandskapsprisen på Hestejordene v/Landbrukskontoret og ordfører Marianne Borgen. Ca. 100 frammøtte.

27. oktober: Litterær markakveld i Kulturverket Flammen i Nittedal. Tove Braathen presenterte sin roman «Marka» og Håkon Breivik Myhr presenterte sin bok «Gjennom Oslomarka med ildsjeler. Fra hytte til hytte». 30 frammøtte.

DELTAKELSE PÅ ANDRE MØTER OG BEFARINGER

28. januar: Digitalt informasjonsmøte om Østreheimsveien 28A, «Ridesentertomta». Planer om omregulering til boligformål.

1. mars: Møte med byantikvaren om oppfølging av funn av kulturminner i marka

23. mars: Webinar: Kurs i artsobservasjoner

6. april: Befaring til område for ulovlig hogst i Røverkollen naturreservat

April: Digitalt møte med sykkelklubben Rye, som bl.a. orienterte om planene for Maridalsrunden og anlegget ved Langsetløkka.

April: Informasjonsmøte i bydel Grorud om bl.a. områdeløft for Grorud og Romsås.

26. april Webinar: Kurs i naturmangfoldsloven med fokus på konsekvensutredninger

27. april: Digitalt møte i regi av Bjerke SV med bl.a. idrettsbyråden (SV), Kjelsås amfi og Magne Lindholm, om planene for skianlegget i Grefsenåsen

Mai: Møte med Lillomarka skiklubb

Mai: Befaring med NOTS for å se på spor etter sykling utenfor eksisterende stier i Røverkollen naturreservat

8. – 9. juni: Deltakelse på dugnad for opprydning av fremmede arter i Lillomarka arena

30. juni: Møte med Bymiljøetaten om tiltak i Lillomarka

Juni: Befaring med Bymiljøetaten til myrene som blir restaurert

31. august: Vi stilte med bod på Groruddalen Miljøforums valgmøte i Grorud samfunnshus

5. september: Deltakelse på Naturvernforbundet i Nittedal sin ryddeaksjon ved Romstjern.

30. august: tur/befaring med sykkelklubben Rye.

16. og 21. september: Møter i aksjonsgruppa «Bevar skogen i Grefsenåsen» om reguleringsforslaget, som ble lagt ut 2. juli.

7. september: Befaring til Stormåsan og Tryggdalsmåsan med Bjørnar Johansson fra Bymiljøetaten.

September: Møte med avdelingssjef Jon Karl Christiansen i Bymiljøetaten Skog og landskap med bl.a. orientering om den mangelfulle forvaltningen av kulturminner i kommunen.

2. november: Møte i aksjonsgruppa «Bevar skogen i Grefsenåsen» i grendehuset på Sletteløkka.

11. november: Folkemøte om utvidelsen av Grefsenkleiva på Deichmann Bjerke arrangert av Rødt og bydel Nordre Aker

29. november: Møte i aksjonsgruppa «Bevar skogen i Grefsenåsen» på Årvoll gård.

LISTE OVER BREV OG UTTALELSER FRA LILLOMARKAS VENNER

Lenke til alle dokumentene ligger på våre hjemmesider: <https://lillomarkasvenner.no/uttalelser-og-brev-2021/>

16. januar: Til MOS-byråd og etatsdirektør i Bymiljøetaten: Oppfølging av kommentaren til notatet om rasing av kulturminnet Gamle gruvevei

1. februar: Høringsinnspill til prosjektet Kartlegging og verdsetting av friluftsområder i Oslo

8. februar: Høringsuttalelse til forslag til planprogram for kommuneplanens arealdel

26. februar: Felles høringsuttalelse til planprogram for detaljregulering av Lahaug skytebane

8. mars: Høringsuttalelse til Nittedal kommunes forslag til planprogram for kommuneplanene 2022 – 2034

7. april: Akers avis/Groruddalen: Statsforvalteren gir medhold i klage på ulovlig sykling i verneområder

9. april: Akers avis/Groruddalen: Markaorganisasjonene reagerer kraftig på ulovlig hogst

14. april: Brev til byrådsavdelingen for miljø og samferdsel om hogsten i Røverkollen naturreservat

20. april: Akers avis/Groruddalen: Groruddalsdebatt: Lavmål fra Lillomarka skiklubb

26. april: Brev til statsforvalteren om det planlagte sykkelanlegget i Maridalen

14. mai: Bekymringsmelding om kulturminnene i Oslos bynære skoger, sendt til diverse foreninger

1. juni: Varingen: Om sykling i naturreservater, svar på leserinnlegg

10. juni: Svarbrev til Bymiljøetaten om den ulovlige hogsten i Røverkollen naturreservat i mars i år

27. august: Til Nittedal kommune: etterlysning av status vedrørende tiltak i Bjørndalen skianlegg

22. oktober: Akers avis/Groruddalen: Utdeling av kulturlandskapsprisen 2021 på Hestejordene

9. november: Til Byråd for byutvikling, Oslo Bystyre og Kultur- og utdanningsutvalget: Bekymringsmelding om vern av kulturminner i marka

20. november: Henvendelse til Bymiljøetaten om erstatningsareal etter hogsten ved Lilloseter i 2018

25. november: Svar til NOA om strategi mot ulovlig sykling i reservatene

Besøk oss på facebook og hjemmesiden:

www.facebook.com/lillomarkas

www.lillomarkasvenner.no